Valiokunnan lausunto HaVL 13/2020 vp– U 25/2020 vp

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja 223/2014 muuttamisesta sekä ohjelmakaudelle 2021–2027 annettujen ehdotusten muuttamisesta (elpymistoimet koheesiopolitiikassa)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja 223/2014 muuttamisesta sekä ohjelmakaudelle 2021–2027 annettujen ehdotusten muuttamisesta (elpymistoimet koheesiopolitiikassa) (U 25/2020 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja 223/2014 muuttamisesta sekä ohjelmakaudelle 2021–2027 annettujen ehdotusten muuttamisesta (elpymistoimet koheesiopolitiikassa) (U 25/2020 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Hallintovaliokunta on käsitellyt asian UJ 18/2020 vp — U 25/2020 vp ennakollisesti.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- aluekehitysjohtaja Johanna Osenius, työ- ja elinkeinoministeriö
- EU-erityisasiantuntija Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- budjettineuvos Rauno Lämsä, valtiovarainministeriö
- kehittämispäällikkö Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2020 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ / JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan rakenne- ja investointirahastoja nykykaudella (2014-2020) koskevat ehdotukset (REACT-EU)

Komissio ehdottaa kuluvan kauden koheesiopolitiikan sääntelyyn muutoksia, joilla myönnettäisiin poikkeuksellisia lisäresursseja ja luotaisiin erityisiä täytäntöönpanojärjestelyjä, jotka on tarkoitus toteuttaa Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteessa. Tarkoituksena on avustaa COVID-19-pandemiakriisin aiheuttamien vaurioiden korjaamisessa ja talouden vihreän, digitaalisen ja joustavan elpymisen valmistelussa.

Keväällä 2020 jo toteutettujen joustojen lisäksi ehdotetaan nyt noin 5 mrd. euron (kaikki luvut ilmoitetaan vuoden 2018 kiinteinä hintoina, ellei toisin mainita) lisärahoitusta EAKR ja ESR-rahastojen toteutusvaiheessa oleviin jäsenvaltioiden ohjelmiin osana koronatoimien kokonaisuutta. Tämä rahoitettaisiin muutetun rahoituskehysehdotuksen (MFF+) puitteissa. Edellä mainittu 5 mrd. euron lisärahoitus olisi osa komission ehdotta-maa uutta REACT-EU-välinettä, joka toimeenpantaisiin pääosin (50 mrd.) tulevan rahoi-tuskehyksen kautta elpymisvälineen rahoituksella vuosina 2021-2022.

Koko REACT-EU-välineen lisärahoitus jaettaisiin jäsenvaltiolle omalla erityisellä laskentamenetelmällä, joka perustuu jäsenmaiden suhteelliseen vaurauteen (BKTL) sekä kriisin taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten mittakaavaan jäsenvaltioissa (BKT, työttömyys, nuorisotyöttömyys). Laskentamenetelmään sisältyy jäsenvaltiokohtainen tukikatto, joka määritellään niiden suhteellisen vaurauden perusteella (BKTL). Käytännössä tukikatto toteutuu vain kaikkein vauraimpien maiden osalta, joille asetettu tukikatto on huomattavan tiukka (0,07% vuoden 2019 BKT:sta).

Suomi kuuluu vauraimpiin jäsenvaltioihin, joiden saanto määrittyy yksinomaan tukikaton perusteella riippumatta koronakriisin todellisista taloudellisista vaikutuksista BKT:een, työttömyyteen ja nuorisotyöttömyyteen. Suomen saanto olisi alustavan arvion perusteella noin 150 miljoonaa euroa (noin 0,3% kokonaisrahoituksesta, mikä on 25 % vähemmän kuin koheesiopolitiikan saantomme 0,4 % ohjelmakaudella 2014-2020). Saannon jäsenvaltiokohtaisen kohdentumisen arvioimiseksi tarvittaisiin kuitenkin tarkempia tietoja komission ehdottamasta laskentamenetelmästä ja sen taustalla olevista tilastoista.

Puolet ensimmäisenä vuotena jäsenvaltiolle osoitettavasta rahoitusosuudesta annettaisiin ennakkomaksuina. Teknisen tuen määrä jäsenvaltioille olisi enintään 4 % ja komission aloitteesta annettava tekninen tuki 0,35 %.

Lisärahoitus olisi käytettävä uuteen toimintapoliittiseen tavoitteeseen: "Tuki toimille, joilla korjataan COVID-19-pandemiakriisin vahinkoja tai valmistellaan talouden vihreää, digitaalista ja joustavaa elpymistä". Komissio antaisi kullekin maalle täytäntöönpanosäädöksellä päätöksen Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston lisärahoitusosuudesta ohjelmiin. Jäsenvaltiot päättäisivät itse, miten varat kansallisesti jaetaan alueittain ja rahastoittain. Jäsenvaltio

voisi päättää siirtää osan rahoituksesta Vähävaraisimmille annettavan eurooppalaisen rahaston (FEAD) ohjelmiin.

Tavoitteet olisi kuvattava ohjelma-asiakirjassa, jonka komissio hyväksyy. Varat tulisi ohjelmoida omana toimintalinjanaan käynnissä oleviin jäsenvaltioiden ohjelmiin tai vaihtoehtoisesti perustettava erillinen REACT-EU-ohjelma. Jäsenvaltion hakemuksesta rahaston osarahoitus voisi olla 100 %, eli ilman jäsenvaltion kansallista osarahoitusta. Ohjelmat päättyisivät 31.12.2022, kuitenkin siten, että tukikelpoiset toimet hankkeissa olisi toteutettava vuoden 2023 loppuun mennessä kuten muissakin ohjelmakauden 2014-2020 ohjelmissa. Ohjelmointiprosessi ja hallinnointi olisivat kevennettyjä. Lisärahoituksen käytöstä olisi tehtävä vähintään yksi arviointi vuoden 2024 loppuun mennessä.

Lisärahoituksella ei olisi vaikutusta nuorisotyöllisyysaloitteen eikä Euroopan alueellisen yhteistyön Interreg-ohjelmien määrärahoihin. Lisäksi komissio on ehdottanut 25.5.2020 YEI-nuorisotyöllisyysaloitteen vuoden 2020 erityismäärärahoja varten tarkoitettujen maksusitoumusmäärärahojen lisäämistä yleisasetuksen teknisenä päivityksenä noin 28 miljoonalla eurolla (käypinä hintoina), mikä on hyväksytty osana unionin yleisestä talousarviosta varainhoitovuodeksi 2020 annettua päätöstä.

Vähävaraisimpien eurooppalaisen avun FEAD-rahasto

Komission ohjelmakaudella 2014-2020 sovellettavaa FEAD-asetusta koskeva ehdotus ei sisällä muutoksia jäsenvaltiokohtaisiin määrärahoihin. Asetukseen lisättäisiin viittaus jäsenvaltioiden mahdollisuuteen siirtää osa REACT-EU:n EAKR- ja ESR-määrärahoista vähävaraisimmille suunnattuun apuun ja asetetaan vapaaehtoisen siirron minimimääräksi 3,5 miljoonaa euroa koko loppuohjelmakaudelle. Lisärahoituksen käyttöön ehdotetaan EAKR- ja ESR-tuen sääntelyä vastaavia muutoksia, jotka edellä yleisasetuksen 2014-2020 osalta on todettu.

Muille kuin partneriorganisaatioille aiheutuneita hallinnollisia kustannuksia voitaisiin tukea ohjelmasta enintään 5 % alkuperäisistä ohjelmavaroista ja enintään 5 % lisämäärärahoista. Varoja voitaisiin käyttää myös partneriorganisaatioiden ja muiden toteutukseen osallistuvien osaamisen kehittämiseen ja tulevaan ohjelmakauteen valmistautumiseen (FEAD-tuki sisältyisi 2021-2027 kaudella ESR Plus -rahastoon).

Valtioneuvoston kanta

Aikaisemmat kannanotot:

Muutettua rahoituskehysehdotusta vuosille 2021—2027 (MFF+) ja ehdotusta uudeksi elpymisvälineeksi tarkastellaan ja linjataan erikseen ehdotuksia koskevassa valtioneuvoston kirjeessä E 64/2020 vp. Koheesiopolitiikan ja uuden REACT-EU-välineen rahoituksen luonteeseen, mitoitukseen, jakokriteereihin ja muihin kysymyksiin on otettu kantaa E 64/2020 vp kirjeessä.

Edellä mainitun E-kirjeen mukaan:

Taloudellista elpymistä ja kilpailukyvyn vahvistamista tukisivat varsinkin panostukset vihreään kasvuun, digitalisaatioon ja TKI-toimintaan.

Edellä mainitussa E-kirjeessä otettiin seuraavat tarkennetut kannat koheesiopolitiikkaan:

[< POISTETTU>]

Muut kuin EU:n rahoituksen mitoitusta koskevat kannat ohjelmakauden 2021–2027 koheesiopolitiikan asetuspaketin osalta kirjelmissä U 78/2018 vp — SuVL 12/2018 vp ovat edelleen voimassa.

Tarkennetut kannanotot:

Uudistusten jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon kestävän kehityksen ja ilmaston-muutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvät tavoitteet. Lisäksi toimissa tulee ottaa huomioon taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys, joihin rakennerahastovaroilla myös pyritään. Valtioneuvosto uudistaa näkemyksensä, jonka mukaan Euroopan sosiaalirahasto plussan pakolliset korvamerkinnät yksittäisiin käyttökohteisiin eivät lähtökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisia. Samalla Valtioneuvosto korostaa tarvetta lapsiköyhyyden kaltaisten epäkohtien ratkaisun tärkeyteen kaikissa maissa.

Valtioneuvosto korostaa, että mukautuksilla ohjelmakauden 2014—2020 ohjelmien sääntelyyn ei tule ennakoida ohjelmakauden 2021—2027 EU:n monivuotisten rahoituskehysten sisältöä tulevalle kaudelle 2021—2027. Rajoitetuista ja väliaikaisiksi esitetyistä joustoista, jotka liittyvät COVID-19-pandemian taloudellisten vaikutusten lieventämiseen jäsenvaltioissa, tulee kriisin jälkeen luopua. Komission ehdottama poikkeus, jolla jäsenvaltion hakemuksesta voitaisiin myöntää 100 %:sta EU-tukea, eli ilman kansallista osarahoitusta ei ole perusteltu.

Asetusehdotusten arviointia ja yksityiskohtaisempien kannanottojen muodostamista jatketaan. Suomen kannat ovat alustavia, ja niitä tullaan tarkentamaan lainsäädäntöehdotus-ten käsittelyjen edetessä ja rahoitusratkaisujen täsmentyessä.

Tarkempaa analyysia komission esittämistä laskentamenetelmistä ja yksityiskohtaista kannanmuodostusta Suomelle edullisimmasta kriteeristöistä ja niiden painotuksista jatketaan.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen ja luonteeseen otetaan erikseen kantaa osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Valtion talousarvion rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komissio on antanut 27.5. — 2.6.2020 ehdotuksensa elpymissuunnitelmaksi, jonka tavoitteena on tukea koronaviruksen jälkeistä talouksien uudelleen käynnistämistä ja Euroopan elpymistä.

Komission laajaan elpymissuunnitelmaan sisältyy kaksi tiedonantoa ja 21 lainsäädäntöehdotusta. Näistä keskeisimpiä ovat muutettu ehdotus tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi vuosille 2021—2027 (MFF+) ja muutettu ehdotus neuvoston omien varojen päätökseksi sekä ase-tusehdotus uuden elpymisvälineen perustamiseksi. Osana tätä kokonaisuutta komissio on ehdottanut muutoksia sekä kuluvan kauden koheesiopolitiikkaan että tulevan kauden koheesiopolitiikkaehdotuksiin. Keskeisin niistä on uusi React-EU-ohjelmaehdotus (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe).

Komissio ehdottaa uudessa REACT-EU -instrumentissa koheesiopolitiikan sääntelyyn muutoksia, joilla myönnetään lisäresursseja ja luodaan erityisiä täytäntöönpanojärjestelyjä. Tarkoituksena on avustaa pandemiakriisin aiheuttamien vaurioiden korjaamisessa sekä tukea talouden vihreää, digitaalista ja joustavaa elpymistä. Keväällä 2020 ehdotettujen joustojen lisäksi komissio ehdottaa kyseiseen elpymisvälineeseen rahoitusta yhteensä 55 miljardia euroa osana koronatoimien kokonaisuutta. Kysymys on lisärahoituksesta kuluvalle ohjelmakaudelle 2014—2020. Komission ehdotuksen mukaan REACT-EU-ohjelman rahoituksesta 5 miljardia euroa rahoitettaisiin EU:n lisätalousarviolla ja otettaisiin käyttöön Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toteutusvaiheessa oleviin jäsenvaltioiden ohjelmiin jo vuonna 2020. Pääosa lisärahoituksesta 50 miljardia euroa olisi käytössä vuosina 2021 ja 2022, sekä se rahoitettaisiin elpymisrahastosta. Tukikelpoiset toimet olisi toteutettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

Komissio antaa ehdotuksen mukaan kullekin maalle täytäntöönpanosäädöksellä päätökset Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston lisärahoitusosuudesta ohjelmiin. Jäsenvaltiot päättävät itse, miten varat kansallisesti jaetaan alueittain tai rahastoittain. Jäsenvaltio voi myös päättää siirtää osan rahoituksesta vähävaraisimmille annettavan tuen eurooppalaisen rahaston (FEAD) ohjelmiin. Tavoitteet on kuvattava ohjelma-asiakirjassa, jonka komissio hyväksyy. Varat on ohjelmoitava omana toimintalinjanaan käynnissä oleviin jäsenvaltioiden ohjelmiin tai vaihtoehtoisesti on perustettava erillinen REACT-EU-ohjelma. U-kirjelmän mukaan ohjelmointiprosessi ja hallinnointi olisivat kevennettyjä. Tämä on valiokunnan mielestä myös käytännössä tärkeää senkin vuoksi, että komission koheesiopolitiikan ehdotuskokonaisuus on jo yksinään vaikeasti hahmotettavissa. Lisäksi se on osa vielä laajempaa elpymis- ja rahoituskokonaisuutta.

Komission ehdotuksen mukaan koko REACT-EU-välineen lisärahoitus jaetaan jäsenvaltioille omalla erityisellä laskentamenetelmällä, joka perustuu jäsenmaiden suhteelliseen vaurauteen (BKTL) sekä kriisin taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten mittakaavaan jäsenvaltioissa (BKT, työttömyys, nuorisotyöttömyys). Saadun selvityksen mukaan komissio on todennut käyttävänsä kriisin yhteiskunnallisten jäsenmaakohtaisten vaikutusten laskennassa vuoden 2019 tammikuun tai vuoden 2020 tammikuun tietoja. Tukikatto, joka koskee niin sanottuja kaikkein vauraimpia maita, on huomattavan tiukka (0,07 prosenttia vuoden 2019 BKT:stä). Suomi kuuluu komission ehdottamilla kriteereillä viimeisenä tukikaton piiriin kuuluvana maana kyseisiin vauraimpiin maihin, joiden saanto määrittyy yksinomaan tukikaton perusteella riippumatta koronakriisin todellisista vaikutuksista. Tukikaton ulkopuolelle jäävät sen sijaan niukasti ensimmäisenä Ranska ja sen jälkeen toisena Italia. Suomen saanto olisi alustavan arvion perusteella noin 150 miljoonaa euroa ja suhteessa pieni REACT-EU-välineen kokonaisrahoituksesta (0,3 prosenttia). Alustavasti arvioitu saanto on 25 prosenttia pienempi kuin ohjelmakauden 2014—2020 maamme kokonaissaanto 0,4 prosenttia rahoituksesta. Valiokunta painottaa, että Suomen saanto uuden koheesiovälineen kokonaisrahoituksesta olisi erityisen heikko maamme maksuosuuteemme näh-

den (1,7 prosenttia). Valiokunta tähdentää saamansa selvityksen perusteella tässä yhteydessä vielä sitä seikkaa, että EU:n uusimmassa talousennusteessa Suomen ensi vuoden talouskasvu on EU -maista kaikkein heikoin.

Tukien allokaatiokriteerit ovat keskeisiä, kun arvioidaan eri ehdotusten vaikutuksia. Pandemian vaikutukset ovat alkaneet Euroopassa kuluvan vuoden maaliskuussa. Valiokunta painottaa, että komission ehdotuksen mukaiset jäsenmaiden rahoituksen jakokriteerit eivät huomioi asianmukaisesti koronakriisin negatiivisia vaikutuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että asian jatkokäsittelyssä paneudutaan kunnolla kriisin todellisiin vaikutuksiin. Harkittavia kriteerejä ovat esimerkiksi tuotannon ja työllisyyden muutokset vuonna 2020, vuotta 2021 koskevat talousennusteet, osin NUTS 2 -tasoisten alueiden tuotannon muutokset vuoden 2020 aikana, toimialakohtaiset muutokset ja vaikutukset kriisin puhkeamisen jälkeen ja lomautettujen määrä. Pandemian keston, laajuuden ja vaikutusten suhteen on vielä muutoinkin epävarmuutta, mikä olisi syytä ottaa huomioon jo eri toimenpiteiden valmistelussa.

Suomen kannalta erityisen ongelmallinen on tukikatto, jonka korottaminen tulee edellä kuvatut seikat huomioon ottaen nostaa neuvotteluissa painokkaasti esiin. Jollei tämä tuota myönteistä tulosta, on tavoiteltava tukikaton oheen rinnakkais- tai lisämekanismia tai muuta erityisratkaisua, jossa otetaan huomioon muitakin kuin komission ehdottamia elementtejä ja kriteerejä ja joilla maamme perusteltua saantoa parannetaan. Olemme koko Euroopan unionin olemassaolon ajan pahimmassa kriisissä. Valiokunta pitää koko tukikattoa käsiteltävänä olevaan elpymisvälineeseen soveltumattomana ja keinotekoisena. Asiantuntijakuulemisen perusteella vaikuttaa siltä, ettei neuvotteluissa ole maamme puolelta juurikaan tavoiteltu tukikaton nostamista, kun on tarkasteltu kokonaissaantoa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (U 2/2020 vp ja siihen liittyvä jatkokirjelmä) ennakoitu saanto mukaan lukien. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotukset monivuotiseksi vuosien 2021—2027 rahoituskehykseksi ja elpymisvälineeksi eivät asiantuntijakuulemisen perusteella vaikuta neuvottelujen tässä vaiheessa Suomen kannalta kokonaissaantoa ajatellen myönteisiltä.

Valiokunta katsoo, että komission ehdottamiin elpymistoimiin koheesiopolitiikassa sisältyy monia selvitettäviä kysymyksiä. Näihin kuuluvat muun muassa hankkeiden ja rahoituksen ajoitus, tukikriteereiden sisältö ja soveltaminen, tukikatto, jäsenmaakohtaiset saannot, toimien oikeasisältöinen kohdentuminen koronakriisin vaikutusten lievittämiseksi ja toimien soveltuvuus varsinaisten koheesiotoimien kanssa. Valiokunta toteaa, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen yhteisesti hyväksytyllä tavalla on unionin keskeisiä periaatteita, mikä tulee ottaa huomioon myös koheesiopolitiikan rahoituksessa. Valiokunta kiinnittää asiantuntijakuulemisessa esiin nousseen johdosta huomiota myös siihen, ettei tukijärjestelmien tule muodostua entistä monimutkaisemmiksi. Tukien väärinkäyttö on todellinen ongelma unionissa, ja sen vuoksi niiden asianmukaisen käytön valvontaan tulee panostaa.

Valiokunnalle asiantuntijakuulemisessa esitetyn tiedon mukaan jo ennen Covid 19 -pandemiaa useilla jäsenmailla oli koheesiovarojen vastaanotto-ongelmia. Näiden vaikeuksien analysointi tulisi ottaa tukien suunnittelussa ja toimeenpanossa huomioon. Toimien ajoitukseen liittyy kysymys, voidaanko vuodelle 2020 suunniteltuja toimia toteuttaa. Valiokunnalle esitetyn arvion mukaan vain osa ennättäisi toteutusasteelle. Samanaikaisesti jäsenvaltiot joutuvat valmistelemaan vuosien 2021—2027 ohjelma- ja kumppanuussopimusluonnoksia. Eri toimien päällekkäisyys ja

koordinointi saattavatkin muodostua ongelmiksi. Talousarvioteknisistä syistä toimeenpano voidaan Suomessa aloittaa ensi vuoden alusta. Tälle vuodelle on vielä muuta rahoitusta jäljellä, eikä saadun tiedon mukaan maamme osalta tässä suhteessa ole ongelmia. Lisäksi toteutuksessa tulisi pyrkiä samojen säädösten ja hallinnoinnin käyttöön. Toisaalta elpymistoimien sisällöllinen käsittely on valiokunnan käsityksen mukaan siinä määrin vielä kesken, että Suomella on käytettävissä aikaa sisältöneuvotteluihin panostamiseen, jotta kyetään saavuttamaan oikeudenmukaisempi rahoitusratkaisu.

Valioneuvoston tavoin valiokunta katsoo, ettei komission ehdottama poikkeus, jolla jäsenvaltion hakemuksesta EU-tuki voitaisiin myöntää 100 prosentin suuruisena ilman kansallista osa-rahoitusta, ole perusteltu. Komission poikkeusehdotus heikentää vastuullisuusperiaatetta. Valiokunta pitää kuitenkin asianmukaisena, että Suomi voi vähentää normaalitilanteeseen verrattuna kuntien vastinrahoitusta kuntien vaikeassa taloustilanteessa.

Asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin myös valmisteltavana oleva varsinainen Suomen rakennerahasto-ohjelma vuosille 2021—2027. Valiokunta tähdentää tässä yhteydessä, että laajakaistainvestointien rahoittaminen uudesta ohjelmasta erityisesti harvaan asutuilla alueilla, mutta myös muualla maassa on tärkeää ja perusteltua.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 15.7.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan lausunto HaVL 13/2020 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto